

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

559

Vragen van de leden **Koppejan** en **Jonker** (beiden CDA) aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «EU-wet bedreigt rol van de Kerk»*. (Ingezonden 12 oktober 2009)

1 Kent u het artikel «EU-wet bedreigt rol van de Kerk»?¹

2 Is het waar dat ingevolge deze Richtlijn Gelijke Behandeling die in de Raad van 30 november aanstaande aan de orde wordt gesteld, de burger het recht krijgt om religieuze uitingen uit te bannen uit het sociale leven?

3 Kunt u aangeven in hoeverre het mogelijk is dat een EU-onderdaan zich beroept op deze richtlijn wanneer bijvoorbeeld de situatie zich voordoet dat:

– Een inwoner zich bij het loket van zijn gemeente ergert aan het kruishangertje aan de ketting van de loketbeamte en hierover zijn beklag doet?

– Een reiziger aanstoet neemt aan het hoofddoekje van een trambestuurder en hierover zijn beklag doet?

– Een ouder aanstoet neemt aan een religieuze afbeelding in een leslokaal van een openbare school en hierover zijn beklag doet?

– Een Europees toerist in een hotel in Europa klaagt over de bijbel op het

nachtkastje en hierover zijn beklag doet?

4 Wordt met deze richtlijn voldoende rekening gehouden met legitieme verschillen in cultuur en gebruiken per lidstaat waar in historisch gegroeide situaties op een verschillende wijze wordt omgegaan met religie en de verhouding kerk – staat?

5 Is er een risico dat de uitwerking van deze richtlijn op gespannen voet komt te staan met de vrijheid van godsdienst zoals in de Nederlandse grondwet verankerd (artikel 1 en 6)?

6 Kunt u aangegeven wat uw voorgenomen interventie is tijdens de Raad van 30 november aanstaande aangaande het onderdeel discriminatie op basis van religie inzake de Richtlijn Gelijke Behandeling?

¹ Katholiek Nieuwsblad, 20 maart 2009.

Antwoord

Antwoord van minister **Ter Horst** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 4 november 2009)

1 Ja.

2 Nee, de burger krijgt het recht zich te verweren tegen discriminatie of

intimidatie op grond van godsdienst zoals gedefinieerd in het richtlijnvoorstel. Het verbod op onderscheid en intimidatie op grond van godsdienst of levensovertuiging, voor het terrein van goederen en diensten, is al opgenomen in de Algemene wet gelijke behandeling. Naar verwachting heeft het richtlijnvoorstel geen gevolgen voor dit terrein van de Nederlandse wetgeving of praktijk.

Ik wil overigens graag benadrukken dat het hier gaat om een richtlijnvoorstel, waarover de onderhandelingen nog in volle gang zijn. De meeste lidstaten hebben nog een studievoorboud gemaakt. In tegenstelling tot wat in het Katholiek Nieuwsblad stond geschreven, zal dit jaar geen besluitvorming plaatsvinden. Dit zal op zijn vroegst in juni 2010 gebeuren (bij unanimitéit, ook na eventuele inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon). Het artikel in het Katholiek Nieuwsblad wekt de indruk dat het richtlijnvoorstel slechts betrekking zou hebben op discriminatie op grond van godsdienst. Het voorstel creëert echter een kader voor het verbod op discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid buiten de arbeid. Het verbod op discriminatie houdt in een verbod op directe en indirecte discriminatie, een verbod op intimidatie en een verbod

op het geven van een opdracht tot discriminatie.

Hoewel de werkingssfeer van het voorstel breed is, moet er wel sprake zijn van discriminatie op grond van, onder meer, godsdienst of levensovertuiging, wil de richtlijn van toepassing zijn. Dat wil zeggen dat er sprake moet zijn van:

1) een ongunstigere behandeling dan een ander op grond van godsdienst (directe discriminatie),

2) een bijzondere benadeling van personen met een bepaald geloof door een ogenschijnlijk neutrale bepaling (indirecte discriminatie),

3) ongewenst gedrag verband houdend met godsdienst dat tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd (intimidatie), of,

4) een opdracht geven tot het discrimineren van personen.

Het recht dat de voorgestelde richtlijn geeft, is dat burgers zich kunnen verweren tegen discriminatie of intimidatie op grond van zijn of haar godsdienst, zoals hierboven omschreven en zoals dat in Nederland dus al is opgenomen in de Algemene wet gelijke behandeling. Hiermee ontstaat dus niet het recht om religieuze uitingen uit te bannen uit het sociale leven.

3

In alle vier de geschetste gevallen lijkt er geen sprake van discriminatie of intimidatie, zoals gedefinieerd door het richtlijnvoorstel (zie vraag 2). Er is geen sprake van benadeling op grond van de godsdienst van de klant bij de aanbidding van het goed of de dienst. Evenmin wordt er aan de criteria voor intimidatie voldaan. Intimidatie is een zware, gekwalificeerde vorm van discriminatie en bij de toetsing aan de cumulatieve voorwaarden is in de huidige rechtspraktijk en oordelen van de Commissie gelijke behandeling geen ruimte voor subjectieve gevoelens van het slachtoffer. Niet alle lidstaten hebben de richtlijnterminologie voor intimidatie overgenomen. Het Verenigd Koninkrijk hanteert bijvoorbeeld een andere definitie van intimidatie dan het richtlijnvoorstel en de Awgb en stelt alternatieve voorwaarden. Hierdoor wordt in het Engelse recht sneller voldaan aan de vereisten voor intimidatie.

4

Naar mijn mening wordt hiermee voldoende rekening gehouden. Op verschillende plekken in het richtlijnvoorstel wordt expliciet neergelegd dat de Richtlijn niet ingrijpt op de wijze waarop binnen de lidstaten wordt omgegaan met verhouding kerk en staat. Algemene nationale wettelijke bepalingen ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen blijven onverlet. De verantwoordelijkheid van de lidstaat ten aanzien van de inhoud, opzet en activiteiten van het (bijzonder) onderwijs blijft ook overeind. Wetgeving die de seculiere aard van de Staat garandeert dan wel betrekking heeft op de status en activiteiten van kerken en andere op godsdienst of overtuiging gebaseerde organisaties blijft ook onverlet. In de Overwegingen wordt verwezen naar artikel 10 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie waarin het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst is neergelegd. Ook wordt in de Overwegingen verwezen naar de aan de slotakte van het Verdrag van Amsterdam gehechte Verklaring nr. 11 waarin is verklaard dat de status die kerken en religieuze verenigingen en gemeenschappen volgens het nationale recht in de lidstaten hebben, eerbiedigd wordt en dat daaraan geen afbreuk wordt gedaan.

5

Nee. Zie antwoord vraag 2 en 4.

6

Tijdens de Sociale Raad van 30 november wordt naar alle waarschijnlijkheid een voortgangsrapportage over de richtlijn geagendeerd. Voorafgaand aan het voorbereidend overleg over de Sociale Raad zal het kabinet een standpunt aan uw Kamer zenden over het richtlijnvoorstel.